

sestankih, na katerih jim nudi raznega razvedrila ter na ta način goji kolegialnost, ki jo v Ljubljani vzlic vsem društvenim vabilom še vedno krvavo pogrešamo. A žal, ta klic ni našel pri ljubljanskem učitelstvu pravega odmeva; ostala je zvesta le izbrana četa in upamo, da ostane tudi v naprej.

V dokaz premale zavednosti ljublj. učiteljstva je navedel tajnik nekatere podatke glede naročnikov na „Učit. Tovariša“. Izmed učiteljstva na ljubljanskih mestnih šolah je naročenih na „Učit. Tovariša“ 31 učiteljev in le 6 učiteljic, nenaročenih pa 8 učiteljev in 25 učiteljic. Posebno glede učiteljic so številke žalostne. In vendar hočejo imeti enake pravice z nami!

O denarnem stanju poročila blagajničarka Olga Kobau. Dohodki 150 K, izdatki 64 K 24 v. Pregledovalcem računov so bili izvoljeni J. Likar in učiteljici Kalinova in Sornova. Pregledani računi so bili v najlepšem redu. Članarina se določi vnovič na 2 K letno.

Na predlog blagajničarke se sklene, pošiljati starim društvenikom pobiralno polo, in sicer začetkom meseca marca, nove društvenike pa je vabiti v društvo s povabilno polo.

Pri volitvi novega odbora se izvoli na predlog J. Režka ves stari odbor.

Pri slučajnostih predlaga J. Likar, da bi se bolj gojila kolegialnost in bi se učitelji združevali tudi v takih večerih, kadar ni učiteljskih zborovanj.

Predsednik Jak. Dimnik poudarja, da odbor itak dovolj skrbi za društvene sestanke. Pozivlja pa tov. J. Likarja, da naj prične akcijo v bolj tesno združenje ljubljanskega učiteljstva.

Ker se nihče izmed navzočih ne oglasi več k besedi, se zahvali predsednik navzočim za udeležbo in zaključi občni zbor.

Po občnem zboru je govoril tov. K. Wider o šolskem redu, ki ga ima sestaviti vse ljubljansko učiteljstvo. Stavil je navzočim sledeče vprašanje v razgovor in sklepanje:

Ali se napravi šolski red tudi za učitelje? Ali se tudi razredni red (spravljanje zvezkov, obleke itd.) privzame v šolski red? Ali spada tu sem tudi red v cerkvi pri pevskih vajah? Kdaj naj se začne dopoldanski pouk v nižjih razredih, ob 8. ali 9. uri? Ali se naj uvede nerazdeljen pouk? Se li tudi naredbe glede nalezljivih bolezní vzamejo v šolski red? Ali se sestavi tudi disciplinarni red?

Pri vsakem izmed teh vprašanj se je vnela obširna debata, ki so se je udeležili prof. dr. Ilešič, Marija Maroutova, Olga Kobauvova, L. Jelenc, Fr. Skulj, Iv. Bernot in drugi. Iz vse debate je bilo razviditi, da se ljubljansko učiteljstvo resno zanima za dano nalogo in jo hoče tudi temeljito rešiti. Sklenilo se je: šolski red velja le za učence in njih starše; učitelj imej v razredih prosto roko in skrbi po svoji najboljši moči za red; red v cerkvi naj določijo kateheti; dopoldanski pouk se pričene brezizjemno ob 8 uri; uvedi se nerazdeljen pouk, v kolikor je mogoče; naredbe glede nalezljivih bolezní naj sestavi mestni fizikat; disciplinarni red se sestavi, v kolikor je potreben k šolskemu redu.

Sklenilo se je še, da sestavi poročevalec šolski red po teh podatkih; preden ga predloži uradni učiteljski skupščini v potrditev, se bo o njem obravnavalo še enkrat na učiteljskem zborovanju, ki se skliče v ta namen.

Na to zaključi predsednik zanimivo debato o šolskem redu.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer ima svoj redni občni zbor po običajnem vzporedju in s predavanjem v četrtek, dne 14. svečna 1907. Odbor prosi za polnoštevilno udeležitev.

Učiteljsko društvo za laški kraj ima v nedeljo, dne 17. svečna 1907., ob 10. uri dopoldne v novem šolskem poslopu na Hrastniku svoj občni zbor. — Dnevni red: 1. Odobrenje zapisnika zadnjega glavnega zborovanja. 2. Društvene zadeve (med drugim potrjenje pravnega reda). 3. Določitev knjig in časnikov, na katere se bo društvo naročilo. 4. Kmetovo stališče nasproti novim šolskim počitnicam. Predava g. Janko Sorčan. 5. Slučajnosti: a) iz šolske prakse, b) iz vprašalne škrinjice. 6. Razni predlogi in nasveti. — Ta dan se vrši ob deveti uri predpoldne odborova seja, ob pol deseti uri pa sestane pevec in pevk. Udeleženci zborovanja naj se zglase

pismeno vsaj dan poprej zaradi obeda pri društvenem tajniku Milošu Rošu v Hrastniku. Na obilno udeležbo vabi prav vljudno odbor.

Književnost in umetnost.

Vabilo družbe sv. Mohorja. Družba sv. Mohorja stopa pred Slovence s srčnim vabilom k prav obilemu pristopu. Kakor kaže „Glasnik“ v zadnjem družbinem koledarju, je število novovpisanih udov v „zlatih bukvah“ doseglo častno število 267.194, in družba je od časa svoje ustanovitve sem razposlala samo svojim redno vpisanim udom 10.800.934 knjig.

Slovinci! Ali nas te številke ne vzpodbujajo k nadaljni vztrajnosti, k vedno novemu napredku? Zato veljaj i za to leto: Kdor le more, pristopi k družbi sv. Mohorja! Zvesti ji ostanite v si stari udje, pridobite si pa tudi še prav mnogo novih. Zlasti po mnogih naših društvih naj bi se pričela prav živahna agitacija za družbo sv. Mohorja! Čim večje bo število udov, tem uspešneje bo mogla družba izvrševati svoje delo za verski, narodni, kulturni napredek Slovencev! — S posebno prošnjo se zopet obračamo do č. gg. poverjenikov, da prevzamejo tudi letos svoje sicer težavno, a toli koristno in zaslužno delo ter družbi dovedejo čim največ starih in novih udov!

Književni dar za l. 1907 je ta-le:

1. „Zgodbe sv. pisma“, 14. snopič. V tem snopiču bo podal Slovincem dobro znani pisatelj dr. J. E. Krek prevod in razlago „Dejanje apostolov“. — „Zgodbe“ so kakor po vsebini tako po slikah Slovincem tako dobro znane, da jih pač ni treba več priporočati! Naj bi nam ohranile stare, in privabile prav mnogo novih udov!

2. „Pamet in vera“. III. zvezek. Spisal J. M. Seigerschmied. — Prejšnja dva zvezka tega temeljitega dela sta si pridobila mnogo priznanja. Gotovo bo tudi tretji zadovoljil čitatelje. Poljudno, znanstveno-temeljito obravnava vprašanja: „Očetova podoba“, „Odkod in čemu?“ „Nevidni svet“, „Prevažna vprašanja“, „Osodepolni padec“.

3. „Umni čebelar“. 1. snopič. Spisal Fr. Lakmayer. Ljuba prijateljica je slovenskim oratarjem, pa tudi drugim čebelarjem. Čebelarstvo je zadnja leta zelo napredovalo in čebelarji so od družbe že mnogokrat zahtevali poučno knjigo o tej stroki. Letos jo podamo! Spisal je to delo priznani strokovnjak-čebelar in gotovo bo ustregla širšim krogom.

4. „Življenja trnjeva pot“, se imenuje lepa povest, katero po resnični zgodbi iz polupreteklega časa Mohorjanom pripoveduje znani slovenski pisatelj Jos. Kostanjevec.

5. „Slovenske Večernice“, 59. zvezek, bodo tudi podale lepega pripovednega berila. Že stara, a vedno priljubljena znanca so „Večernice“ Slovincem, in bodo to ostale gotovo tudi za bodoče.

6. „Koledar družbe sv. Mohorja za leto 1908.“ Naš koledar je Slovincem istotako že star znanec! Potrudili se bomo, da bo kolikor mogoče zanimiv, pa tudi kratkočasen.

Evo, to Vam je književni dar, ki ga letos podaja družba sv. Mohorja! Na Vas, dragi Slovinci je, da s čim najobilnejšim pristopom k družbi poskrbite za to, da se te knjige čim največ razširijo med narod!

Nabiralne pole z denarjem naj se odboru dopošiljajo do dne 5. marca. Mnogo truda, sitnosti in nepotrebnih stroškov provzročajo nam tisti, ki nam ne dopošljejo ob pravem času udnine!

Posamezne ude in take kraje, ki nimajo 15 udov, pa prijazno opozarjamo, da morajo po družbenih pravilih letnini (2 kroni) dodati še 40 vinarjev za opravilne stroške, namreč za zavoj, spremnico s kolekom, delo itd. Seveda morajo potem poštnino, ki znaša veliko več, še sami plačati. Isto velja tudi za posamezne pošiljatve.

Mili Bog naj blagoslovi naše delo in geslo za Mohorjevo družbo ostani: „Ne nazaj in navzdol, marveč vselej naprej in navzgor!“

V Celovcu, dne 30. prosinca 1907. Odbor.

Izdajavec. Zgodovinska povest iz turških časov. Spisal F. V. Slemenik. Str. 130. — L. 1873 je izdala Družba sv. Mohorja, ki je takrat štela 21.892 udov, poljudno povest „Izdajavec“, ki je pri bralcih našla mnogo priznanja. Večkrat se je izrekla želja, naj se knjiga ponatisne, ker bo dobro došla čitajočemu občinstvu. Družba je tej želji ustregla in „Izdajavec“ je sedaj izšel v drugem natisku. Povest je lepo zasnovana, polna iskrenega domoljublja in jako zanimiva. Toplo jo priporočamo! Stane mehko vezana za ude 80 vin., za neude in po bukvarnah 1 K, po pošti 20 vin. več. — Družba sv. Mohorja bo izdala zanjprej tudi druge ponatisne prej izdanih, sedaj že redkih povesti itd.

Politiški pregled.

* **Razpust državnega zbora.** „Wiener Zeitung“ priobčuje cesarski patent z dne 30. januarija, ki razpušča poslansko zbornico. V neuradnem delu piše isti list: V uradnem delu tega lista je priobčen ces. patent, ki razpušča poslansko zbornico. Z novimi volitvami, ki se bodo vršile na podlagi splošne in enake volilne pravice, se pričena nova doba v notranji zgodovini Avstrije. Dočim so se v drugih državah odstranjevale predpravice v volilnem pravu večinoma ob hudih in dolgo trajajočih notranjih pretresanjih ali pa ob vnanjih zapletkih, je Avstrija podala dokaz za notranjo življenjsko silo države in uresničila obljubo njenega temeljnega zakona, da so pred zakonom vsi državljani enaki. — V trenutku torej, ko bo na dobljenih podlagah zgrajena nova hiša, je dolžnost vlade, da svetuje in da naslovi na volilce besedo o posebni važnosti predstojenih volitev. Vsi državljani bodo imeli odslej enak vpliv na zakonodajo države in na javne stvari. Politiška enakopravnost odstrani vsako ločitev med državo in ljudstvom, zveže oba v enoto. Sedaj ne more več naprej obstojati tolikokrat priljubljena razločitev, da prepušča parlament vladi skrb za državo ter si pridržuje zastopstvo posameznih posebnih želj prebivalstva. Ne le državna korist, ampak tudi korist posameznega državljanja zahteva, da preneha ta umetna ločitev. Z enako volilno pravico je postala država obča last vseh državljanov, in pasti mora razločitev med državno in ljudsko potrebo, ki je napravila toliko zmešnjave. — V razmerju, kakor je državno zastopstvo postalo ljudska stvar, morajo tudi zastopniki ljudstva vršiti svojo dolžnost nasproti državi. Vsak volilec hoče zadovoljiti svojim političnim, gospodarskim, kulturnim in narodnim potrebam. Ne sme pa pozabiti, da mora izvoljenec imeti in znati izenačiti te posebne želje z željami vseh drugih, da doseže na ta način, kar je prikladno in možno. Zato so pa le sposobni možje, ki umevajo, da je namen parlamenta pozitivno delo, koristno državi in ljudstvu, možje, ki ne vidijo svojega poklica le v tem, da ugajajo svojim volilecem z dvomljivimi sredstvi. Na take može obrnejo volileci svojo pozornost, ako hočejo imeti splošno spoštovan parlament. — Zlasti naj pamtijo volileci, da mora tvoriti danes gospodarska blaginja in socialna skrb pravo jedro. Čimdaljebolj določajo razmerja med posameznimi narodi gospodarsko-politiška vprašanja. Čimdaljebolj stopa v ospredje gospodarska politika interesov, in za tem razvojem ne smemo zaostati. Bogati prirodni zakladi Avstrije še niso izkoriščeni. Naše poljedelstvo se hoče obdržati proti mogočnemu tekmovanju, naša ojačajoča se industrija zahteva svoj delež na sijajnem razvoju svetovnega gospodarstva, naša velerazvita obrt si hoče zagotoviti podlage častnega obstanka. — Prihodnji državni zbor bo moral, in to bo ena njegovih najvažnejših nalog, razvijati gospodarsko in socialno politiko, ki jo bo vodil enotni duh. Zato so pa potrebni možje, ki bodo z marljivostjo in znanostjo reševali te probleme; možje modri in pravični; možje, ki ljubijo svoj narod, a hočejo vendar sodelovati, da se uvede narodni mir, ki razvije vse sile naše države. — Razprava o volilni reformi je že podala lep začetek za kompromis v narodnih vprašanjih, po tej poti treba je korakati dalje. — Vlada razpiše čimprej nove volitve, ker ve, da je treba nadaljevati parlamentarno delovanje. Med tem časom pa ne bo mirovala, marveč izdela zakonske načrte, ki bodo pripravni pospeševati javno blaginjo ter pripravi tudi gospodarska sredstva, da more država mirno gledati v bodoči razvoj. Avstrija potrebuje zaradi svoje sestave večjih moči nego katera druga država.

* **Zveza katoliških poslancev.** V zadnjih dneh pred zaključkom parlamenta so imeli katoliški poslanci različnih skupin, kakor javljajo z Dunaja, zaupna posvetovanja, na katerih se je razpravljalo o zvezi katoliško-konservativnih elementov v bodoči zbornici. Teh posvetovanj so se udeležili zastopniki krščanskih socialistov, centruma, fendalnih veleposestnikov, jugoslovanskega (Šušteršičevega) kluba in centrumске skupine Poljakov. Nova organizacija naj bi bila na nepolitiški podlagi ter bi imela namen, da postopa zveza složno v vseh verskih in kulturnih vprašanjih, v kolikor pride pri tem v poštev katoliška cerkev. Po mnenju nekega klerikalnega voditelja ni izključeno, da pristane v novi zbornici polovica članov na načela nove organizacije.

* **Koncentracija čeških strank.** Iz Prage poročajo: Češki narodni svet je objavil, da se češke politične stranke niso mogle zediniti glede skupnega postopanja pri bodočih državno-zborskih volitvah in zato da smatra narodni svet vso akcijo za koncentracijo kakor dovršeno. Nadalje izjavlja narodni svet, da se ne udeleži več nikakih pogajanj glede združitve čeških strank, marveč, da prepušča to posameznim strankam, naj same sklepajo pri bodočih državno-zborskih volitvah volilne zveze.

* **Odprava smrtne kazni v Črni gori.** Iz Cetinja poročajo, da nameravajo v Črni gori odpraviti smrtno kazen. Zadeva je izročena v proučevanje ministru za pravosodje.

* **Amerika.** Razmere med Zedinjenimi državami v Severni Ameriki in Japonskem so napete. Japonci zahtevajo z vso odločnostjo, da naj se njihovim otrokom v Ameriki (posebno v Kaliforniji) dovolijo zahajati z belimi otroki v iste javne šole. Američani se temu upirajo. Japonci so pa dali nekak ultimatum — in da ne pride morda zaradi tega do vojke, bo ameriška vlada prisiljena preklicati svoje naredbe proti Japoncem.

Vestnik.

Zborovanje štajerskega učiteljstva se je izvršilo dne 2. t. m. v Gradcu nepričakovano veličastno. Okrog dvetisoč učiteljev in učiteljic se je zbralo v prostrani Štefanijini dvorani v poslopju štajerske hranilnice. Navzoča sta bila oba deželna ljudskošolska nadzornika Tumliercz in Končnik, dalje dva deželna odbornika Robič in Hoffmann-Wellenhof ter deželni poslanci Wastian, Krebs, Burger, Einspiener, Daniel, Stallner, Feyrer, Rokitsansky in Radansky. Od slovenskih listov so poslali na zborovanje svoje poročevalce „Učiteljski Tovariš“, „Domovina“ in „Narodni List“. Predsedoval je Holzer, prvi podpredsednik je bil Gradišnik. Edina točka vzporeda je bila: „Obupni položaj učiteljstva in zahteva k od pomoči“. Glavni poročevalec Gassarek je govoril imenitno. Njegov govor, ki je velezanimiv, priobčimo v prevodu. Naš poročevalec si ga je izposil od govornika. K tej točki so še govorili Otter, mešč. učiteljica Wodiczka, učiteljica ženskih ročnih del Fettingerjeva in mešč. učitelj Herz. Vsi predlogi so bili sprejeti soglasno. Vladalo je nepopisno navdušenje. Razni poslanci in drugi prijatelji učiteljstva so poslali pozdravna pisma in brzojavke, med temi tudi uredništvo našega lista. Nataučno poročilo objavimo prihodnjič.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo „Učiteljskega konvikta“ so darovali: Vesela družba v Fleischmannovi gostilnici v Metliki 4 K (poslala gđ. Pavla Fleischmannova v Metliki).

Poročil se je tovariš Rudolf Pleskovič, c. kr. učitelj v Idriji, z gđ. Marico Črčkovo, c. kr. učiteljico ravnateljico. Čestitamo! — Poročila se je gđ. Antonija Jannochna, c. kr. učiteljica v Idriji, z g. Karlom Hajdukom, c. kr. adjunktom rudniške politične oblasti v Celovcu. Bilo srečno!

Umrla je v Št. Jerneju soproga nadučitelja tovariša Trosta, gospa Lina Trostova, roj. Bervarjeva. Iskreno sožalje! — Nekrolog priobčimo prihodnjič.

Imenovana je absolvirana učiteljska kandidatinja Ana Vavkova za provizorično učiteljico v Bučki, učiteljica Julijana Kocijančičeva pa za provizorično učiteljico v Studencu.